

Nr 202.

Av fröken **Hesselgren**, angående återupptagande av utredningsarbetet rörande åtgärder för bättre vård i vissa fall åt barnsängskvinnor och nyfödda barn.

År 1914 väcktes av dåvarande ledamöterna av riksdagen herrar Palmstierna och Steffen motioner angående åtgärder för beredande av bättre vård i vissa fall åt barnsängskvinnor och nyfödda barn.

Riksdagen beslöt i enlighet med motionärernas förslag att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning »huruvida och i så fall vilka åtgärder, som från det allmännas sida borde vidtagas; för att dels tillförsäkra mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn den vård vid förlossningar i hemmet som dessa till befordrande av släktets sundhet och hälsa behöva, dels i övrigt bereda mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn tillfälle att vid tiden för förlossning i händelse av behov erhålla tjänlig vård utom hemmet å för ändamålet anordnad plats».

I skrivelsen framhölls önskvärdheten av att frågan *med snaraste* upptogs till behandling. Regeringen uppdrog kort därefter åt medicinalstyrelsen att i samråd med tillkallade sakkunniga företaga denna utredning.

10 år ha gått sedan detta beslut fattades. Ett omfattande förberedande arbete har utförts och ett mycket belysande material för frågans bedömning har insamlats. Men utredningsarbetet, som under de ogynnsamma kristidsåren mötte en del svårigheter, inställdes emellertid våren 1922 efter det medicinalstyrelsen hos regeringen begärt uppskov med utredningens fortsättande och arbetet avklippes slutligen helt och hållet i samband med den allmänna kommittéupplösningen i november samma år.

Den fråga som här beröres har länge mer och mer påkallat uppmärksamhet.

Nuvarande förhållanden äro långt ifrån tillfredsställande, trångboddheten bland arbetarklassen har ingalunda minskat och emot ett fullföljande av 1914 års riksdagsbeslut i frågan har heller intet skäl framförts.

Tvärtom giver det förut nämnda utredningsmaterialet, främst bestående av från barnmorskor infordrade rapporter och utlåtanden, med förfärande tydlighet ytterligare bevis för — vad man visste förut — att ett stort antal förlossningar försiggår under oförsvarligt bristfälliga hygieniska förhållanden.

Ur ett av förste provinsialläkaren doktor G. Stéenhoff utfört sammandrag ur dessa rapporter, som omfatta 14,400 fall (publicerat i Svensk läkartidning) och som av honom ställts till vårt förfogande, anföra vi:

Förlossningen hade i cirka 25 procent av fallen ägt rum hos släktingar, husbönder, å fattiggårdar med flera platser;

god bädd saknades i omkring 62 procent; i cirka 1,000 fall beskrives bädden som »usel»;

nödigt linne saknades vid omkring 38 procent av tillfällena;

behövlig sängvila erhöles blott omkring två tredjedelar av mödrarna — nära 20 procent voro i sitt arbete före 7:de dagen efter förlossningen;

tillräcklig ro under barnsängen saknade 50 procent av mödrarna och

tillsyn saknade 24 procent.

År 1920 voro enligt medicinalstyrelsens berättelse — och uppgifter från barnmorskor — å barnbördshus, förlossningsavdelningar vid sjukhus, å förlossningshem och i barnmorskas hem sammanlagt vårdade 21,402 patienter medan i övrigt närmare 114,000 barnaföderskor åtnjöte vård av barnmorska. Oräknade äro härvid de flera tusen fall, säger doktor Stéenhoff, då endast oskolad eller kanske ingen hjälp alls stått barnaföderskan till buds.

Det nämnda sammandraget giver även en inblick i de risker kvinnorna och deras foster löpa vid förlossningen. Tre veckor efter denna lågo ännu 781 barnaföderskor sjuka och under samma tid hade 310 avlidit.

Förlossningsoperationer hade företagits 3,481 gånger, därav i 571 fall av barnmorska.

Inför här refererade uppgifter föres tanken ovillkorligen till barnet.

Vår officiella statistik utvisar att årligen 7- å 8,000 barn dö under första levnadsåret, varav större delen under de första månaderna och en stor procent redan under de första veckorna efter födelsen.

Utan tvivel skulle många människoliv kunna räddas och mycket onödigt lidande besparas både moder och barn genom bättre tillgodoseende av hygienens krav och bättre skötsel och omvårdnad för båda.

Ännu ett bevis att allt inte är »bra som det är» giver statistiken från 1920 års bostadsräkning;

Av 89 räknade orter framgår att 13 procent av befolkningen bebor ett enda rum;

39 procent bebor ett rum och kök;

och att överbefolkningen i dessa lägenheter förekom i medeltal i 20 procent.

Ovan refererade siffror ställa i bjärt belysning missförhållanden av allvarligaste art. Ett fullföljande av syftet med denna och 1914 års motioner, om inrättande i vårt land av förlossningshem, vore väl i bästa mening av förebyggande art, när det gäller modersskydd och spädbarnsvård.

Men särskilt vill jag framhålla i likhet med föregående motionärer att vi ingalunda avse att verka för »uppförande av några dyrbara anstalter för ändamålet. Enkla men praktiskt inredda små sjukhem är vad som behöves på flertalet platser och med dylika torde kostnaderna icke bliva oöverkomliga».

Så mycket mer vågar jag tro detta som genom ett redan existerande hem,

(det även i föregående motion omnämnda Jonsered) uppgifter ställts till mitt förfogande, utvisade att på en folkmängd av ungefär 2,000 personer och omkring 40 å 60 födelser per år, ett hem bestående av ett, numera 2 rum visat sig tillräckligt.

Att detta hem vunnit befolkningens förtroende får väl anses bevisat av att då under dess första år av 57 förlossningar inom samhället 4 stycken vårdades å hemmet, år 1922 vårdades där icke mindre 28 av 40, och en stor del ansökningar från närgränsande kommuner måste avvisas.

Således kan mycket väl ett eller ett par rum anskaffas eller förhyras och förses med nödig utrustning. Sådan lägenhet bör befinna sig i närhet av exempelvis barnmorskas bostad, lasarett, sjukstuga eller ålderdomshem, då även i vissa fall fråga om kosthållning lättare skulle låta ordna sig.

Ett erkännansvärt arbete för att främja här ifrågavarande syfte — i det att några dylika hem öppnats och ännu några möjligen förberedas — har under senare år utförts av föreningar och enskilda. Det är givet att för ett mindre antal hem det enskilda intresset och ekonomiska oppoffringar kan räcka, men i stort sett blir det resultat, som på detta sätt uppnås, mycket begränsat och löser icke frågan som den bör lösas.

Det bevisar endast att man i allt vidare kretsar erkänner att denna fråga har oerhört stor social betydelse och ej längre kan lämnas obeaktad.

Det är också hittills så gott som endast de större städerna som äga dylika anstalter och hem. Men i stora områden av vårt land torde de saknas helt och hållet. Det beräknas att för närvarande endast 15 procent av barnföderskor äro i tillfälle att bli vårdade å hem eller anstalter, övriga 85 procent vårdas i sina hem eller, som nämnts, under ganska oberäkneliga förhållanden, ty de privata förlossningshemmen mottaga nog till största delen sina patienter från de ekonomiskt lyckligare lottade.

Man torde heller ej vid lösningen av denna fråga böra helt förlita sig på det enskilda initiativet, utan härtill fordras förvisso stöd av både stat och kommun.

Då denna motion således ej avser att väcka en ny fråga, utan fastmer att fullfölja ett redan av riksdagen beslutat och till stor del utfört utredningsarbete, ansluter jag mig, förutom i vad jag här anfört, till de synpunkter som framfördes i ovan nämnda motioner och hemställer,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. maj:t hemställa, att det påbörjade utredningsarbetet angående åtgärder för beredande av bättre vård i vissa fall åt barnsängskvinnor och nyfödda barn, måtte återupptagas och av utredningen föranlett förslag i ärendet med snaraste föreläggas riksdagen.

Stockholm den 29 januari 1924.

Kerstin Hesselgren.